

Z A P I S N I K
sa 41. sednice Odbora za rodnu ravnopravnost Skupštine Crne Gore,
održane 18. februara 2015. godine

Šednica je počela u 10 sati.

Šednici je predšedavala Nada Drobnjak, predšednica Odbora.

Šednici su prisustvovali članovi/ice Odbora: mr Branka Tanasijević, Nikola Gegaj, prof. dr Jelisava Kalezić, dr Ljiljana Đurašković i doc. dr Branka Bošnjak.

Saglasno članu 56 Poslovnika Skupštine, odsustvo sa šednice najavile su: Ljerka Dragičević i Draginja Vuksanović.

Po pozivu, šednici su prisustvovali/e: Benjamin Perks, šef Kancelarije UNICEF-a u Crnoj Gori, Maja Kovačević i Marija Manojlović, UNICEF, Ida Četković, JPU „Dušo Basekić“-Bijelo Polje, Slavica Luburić, JPU „Ljubica Popović“ - Podgorica, Nataša Tomović, JPU „Đina Vrbica“- Podgorica, Igor Vučinić, Ministarstvo rada i socijalnog staranja, Biljana Pejović i Maja Jović, Odjeljenja za rodnu ravnopravnost Ministarstva za ljudska i manjinska prava, Radmila Đakonović, Ministarstvo odbrane, Tanja Janković, Ministarstvo održivog razvoja i turizma, Tatjana Miranović, Ministarstvo za informaciono društvo i telekomunikacije, Biljana Dulović, Ministarstvo unutrašnjih poslova, Lucija Adžić, Ministarstvo prosvjete, Merisa Čekić, Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja, Vjera Kovačević, Ministarstvo prosvjete, Milica Nikolić, Ministarstvo kulture, Lida Vukmanović-Tabaš, Zavod za udžbenike i nastavna sredstva, Marina Mićunović, Uprava za antikorupcijsku inicijativu, Ljiljana Garić, Centar za stručno obrazovanje, Rajka Perović, Centar za prava djeteta, Vida Radomirović, Centar za prava djeteta, Fana Delija, NVO Centar za romske inicijative, Nataša Borović, Savez udruženja paraplegičara Crne Gore, Slađana Bajić Bogdanović, Danijela Knežević, Lepa Žunjić i Kristina Mihailović - Udruženje roditelja i Branka Vlahović NVO „SPES“.

Za šednicu je, jednoglasno, utvrđen sljedeći

D n e v n i r e d:

Predstavljanje Studije o ulaganju u rano obrazovanje djece u Crnoj Gori,
koju su publikovali Ministarstvo prosvjete i UNICEF Crne Gore

Šef Kancelarije UNICEF-a za Crnu Goru Benjamin Perks predstavio je Studiju o ulaganju u rano obrazovanje djece u Crnoj Gori, čiju su izradu pokrenuli Ministarstvo prosvjete Crne Gore i UNICEF Crne Gore. Kako je saopštio, cilj ove studije je razvoj scenarija za proširenje obuhvata predškolskog obrazovanja na svu decu uzrasta od tri godine do polaska u školu, naročito onu iz ugroženih i marginalizovanih grupa. Analiza strateškog i regulatornog okvira ukazuje da je u Crnoj Gori prepoznat značaj predškolskog obrazovanja za razvoj djeteta, kao i da postoji dobra programska osnova za njegovo širenje. Trenutni obuhvat dece uzrasta 3-6 godina (koji predstavlja ciljnu grupu ove studije) iznosi 52% na nivou Crne Gore i veoma varira – u grupi opština sa visokim obuhvatom, koje su mahom opštine južnog regiona (Budva, Tivat, Kotor, Herceg Novi), iznosi 88%, dok je u opštinama sa niskim obuhvatom, koje su pretežno opštine ševrnog regiona (Bijelo Polje, Berane, Šavnik, Andrijevica, Plužine, Rožaje), svega 27%. Mnoge predškolske ustanove u južnom i centralnom regionu Crne Gore rade preko svojih kapaciteta, sa grupama koje su daleko veće od zakonski propisane norme. Svrha ove studije jeste analiza scenarija za finansiranje predškolskog obrazovanja, s posebnim akcentom na društveno isključenoj i marginalizovanoj deci. Tri osnovna cilja ove studije bila su:

- priprema scenarija za finansiranje kojima će se obezbijediti što širi obuhvat predškolskim pripremnim programom za decu koja će za najviše godinu dana krenuti u školu, kao i scenarija za postepeni rast obuhvata dece uzrasta 3-5 godina predškolskim programom, s ciljem postizanja univerzalne pokrivenosti; akcentat je bio na marginalizovanim i ugroženim grupama dece;

- obezbjedivanje preporuka za normativne modele finansiranja usluga predškolskog obrazovanja, kako bi ugrožena deca/porodice bile uključene i
- obezbjedivanje preporuka za optimizaciju upotrebe postojećih sredstava predškolskih ustanova u okviru dostupnog/planiranog budžeta.

Jedan o tri ponuđena scenarija nudi model po kome bi izdvajanje za boravak dece u predškolskim ustanovama u opštinama sa visokom stopom obuhvata (Budva, Tivat, Kotor, Herceg Novi) bila veća za 20% dok bi u opštinama sa niskom stopom obuhvata (Bijelo Polje, Berane, Šavnik, Andrijevića, Plužine i Rožaje) izdvajanja bila niža za 20%. Prosječna izdvajanja se vezuju za opštine sa prosječnom stopom obuhvata (Podgorica, Cetinje, Kolašin, Danilovgrad, Bar, Pljevlja i Žabljak, Nikšić, Mojkovac, Ulcinj i Plav).

Izveštaj je organizovan po poglavljima - daje pregled naučnih studija koje se bave značajem predškolskog obrazovanja i pruža argumente za investiranje u univerzalni obuhvat dece predškolskim programom; nudi uvid u strateški okvir predškolskog obrazovanja u Crnoj Gori; pruža analizu regulatornog okvira; analizu trenutne situacije u predškolskim ustanovama u pogledu broja dece, broja grupa, nastavnog i pomoćnog osoblja; bavi se tekućim troškovima i prihodima predškolskih ustanova; predočava način izračunavanja jedinične cijene tročasovnog predškolskog programa i prikazuje tekuće troškove univerzalne pokrivenosti dece uzrasta 3-6 godina predškolskim pripremnim programom; daje informacije o tome koliko bi iznosila puna cijena univerzalnog obuhvata dece uzrasta 3-6 godina predškolskim obrazovanjem, i to u slučajevima različitih scenarija i načina raspodjele troškova; govori o kapitalnim investicijama neophodnim za ostvarivanje potpunog obuhvata dece uzrasta 3-6 godina. U završnom poglavlju dati su osnovni zaključci i preporuke koje proizilaze iz ove studije.

Tokom predstavljanja Studije Benjamin Perks je naglasio da je Studijom sugerisano da u cilju kvalitetnijeg razvoja djeteta treba razviti predškolski pripremi program (PPP) koji traje tri sata, a sprovodi se najmanje 10 mjeseci godišnje, pet dana nedjeljno, kako bi svako dijete imalo 600 časova godišnje predškolskog obrazovanja. Uzimajući u obzir važnost PPP za razvoj djeteta, kao i socio-ekonomske koristi koje od toga ima društvo u cjelini, program bi trebalo da bude besplatan za svu decu u Crnoj Gori koja pripadaju uzrasnoj grupi od tri godine do polaska u školu, uključujući onu decu koja već idu u vrtić. Proširivanje obuhvata PPP na decu od navršene treće godine do polaska u školu imalo bi daleko veće razvojne efekte, posebno kada su u pitanju deca iz porodica sa niskim socio-ekonomskim statusom. Iz ovog razloga, ukoliko se želi postići univerzalni obuhvat, PPP bi morao biti besplatan.

Studija procjenjuje troškove uvođenja PPP polazeći od sljedeće projekcije: Počelo bi se sa opštim obuhvatom dece uzrasta od pet godina do polaska u školu, 2015. godine; zatim da bi se 2017. godine uključila deca koja će tada imati četiri godine ili više; na kraju, 2019. godine, uključila bi se i deca koja će tada imati tri godine ili više. Ako bi ovaj program bio u cjelosti primijenjen, u Crnoj Gori bi 2020. godine bio ostvaren opšti obuhvat dece uzrasta 3-6 godina.

Obezbjedivanje dodatnih kapaciteta ne mora se odnositi samo na izgradnju novih objekata. Budući da PPP traje samo tri sata, nastava se može organizovati u najmanje dvije smjene, pa je takva organizacija uzeta u obzir prilikom procjene potrebnog broja mjesta. Stoga je i potreba za dodatnim kapacitetima za PPP bila znatno manja nego u slučaju primarnih programa, koji u prosjeku traju od pet do devet sati (poludnevni, odnosno cjelodnevni program) i stoga se ne mogu organizovati u dvije smjene. Dodatni kapaciteti mogu se obezbijediti u okviru postojećih objekata (tamo gdje je takvo rješenje moguće), nalaženjem raspoloživog prostora u osnovnim školama ili drugim zgradama u vlasništvu države, obezbjeđivanjem dodatnih prostornih kapaciteta u okviru postojećih predškolskih ustanova ili, pak, izgradnjom novih.

Među roditeljima je još uvijek značajan procenat onih koji smatraju da je djetetu bolje kod kuće nego u predškolskoj ustanovi i koji ne sagledavaju puni značaj predškolskog obrazovanja za razvoj dece toga uzrasta. Stoga je roditelje neophodno dodatno informisati o ključnoj ulozi koju predškolsko obrazovanje ima u razvoju njihovog djeteta. Potrebni su sistemski napori da se poveća svijest roditelja o

svim koristima i značaju koji predškolsko obrazovanje ima u razvoju djeteta. Bez toga, neće biti moguće postići potpuni obuhvat djece predškolskim obrazovanjem.

U raspravi su učestvovali/e: predsjednica Odbora Nada Drobnjak, članice Odbora: mr Branka Tanasijević i doc.dr Branka Bošnjak, Ljiljana Garić, Lucija Adžić, Kristina Mihailović, Nataša Tomović, Ida Četković, Rajka Perović, Nataša Borović, Lida Vukamnović - Tabaš i Benjamin Perks.

Učesnice u raspravi su istakle da je predmetna studija temeljno prikazala stanje u predškolskim ustanovama u Crnoj Gori, kao i obuhvat djece predškolskog uzrasta ovim tipom obrazovanja. Istaknuti su mnogobrojni aspekti koji govore u prilog potrebi za što većim uvažavanjem djece u predškolsko obrazovanje, ali i probleme sa kojima se susriječemo. Naglašeno je da je neophodno prenstveno podići svijest stanovništva o obaveznom uključivanju djece u predškolsko obrazovanje i to na taj način što će se raditi sveobuhvatne i kontinuirane kampanje. Treba na pravi način iskoristiti postojeće prostorne resurse za obavezni besplatni popodnevni obuhvat djece preko pet godina, kao i mogućnosti edukacije postojećeg kadra i uvođenja novih. Takođe, potrebno je obezbijediti bolju naplativost potraživanja od roditelja za djecu koja borave u vrtiću u narednom periodu, uz postepeno povećanje cijene boravka djece i omogućiti povećanje kapaciteta.

Na sednici je predstavljena ideja za pokretanje škole za odgovorno roditeljstvo, a upozoreno je i na važnost praćenja rodnog aspekta na polju ranog obrazovanja djece u Crnoj Gori.

Šednica je završena u 12 sati.

SEKRETARKA ODBORA
Snežana Grupković, s.r.

PREDŠEDNICA ODBORA
Nada Drobnjak, s.r.